

România socială: 1945–2018. Introducere

Alexandra Deliu*

Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română

Anul 2018 marchează împlinirea a 100 de ani de la Marea Unire. În contextul Centenarului, Academia Română a pregătit o colecție de volume, *Civilizația Românească*, referitoare la România ultimilor 100 de ani. Contribuția Institutului de Cercetare a Calității Vieții (ICCV) constă în volumul *Istoria socială a României*, în care sunt prezentate, în logică istorică, schimbările sociale care au avut loc în spațiul ce astăzi este teritoriu românesc, începând cu Revoluția Pașoptistă și idealurile sale de constituire a națiunii.

Corelat cu demersul ICCV de redactare a volumului dedicat Centenarului, acest număr special al revistei *Sociologie Românească* reunește o parte dintre materialele extinse, rezultate în urma procesului de documentare, care au stat la baza *Istoriei sociale a României*. Temele abordate variază, de la unele centrate asupra unor sisteme sociale, cum ar fi sistemul de sănătate, cel de protecție socială ori cel de educație, la perspective mai ample, necesare analizei tranziției de la România comunistă la România construită după modelul occidental. Articolele care formează acest număr oferă informații despre România comunistă, precum și despre România contemporană, aducând în prim plan elemente ce țin de implicarea statului în funcționarea societății prin politici sociale specifice, miza comună a acestora fiind aceea de a plasa efortul de înțelegere a societății românești în context istoric.

Primul articol din acest număr special, *Social Assistance in the Context of Social Changes. The Gustian Reform Programme*

(*Asistența socială în contextul schimbărilor sociale. Programul Gustian de reformă*), este semnat de Elena Zamfir și prezintă constituirea sistemului de asistență socială în România, acordând un loc special proiectului gustian. Sunt prezentate atât logica sistemului de asistență socială, cât și evoluțiile acestuia în spațiul românesc, în convergență cu schimbările structurale care au avut loc, de la eferescența asociată cu personalitatea lui Dimitrie Gusti, până la perioada socialistă și caracterul său restrictiv.

Cel de-al doilea articol, *Education in Communist Times: the Case of Romania (Educația în perioada comunistă: cazul României)*, este dedicat sistemului de educație în perioada comunistă, cuprinzând atât date obiective despre contextul legislativ și opțiunile politice relevante, cât și o serie de date subiective, de tipul memoriilor. Autoarea, Monica Marin, prezintă atât aspectele problematice ale acestuia, cum ar fi accesul deficitar la educație al anumitor grupuri sociale, cât și efectele pozitive ale reformei educaționale din România comunistă, comparativ cu perioadele trecute.

În cazul următoarelor două articole, *Îmbătrânirea demografică și practică religioasă în România: 1990–2018* și *Evoluția sistemului de sănătate și schimbarea demografică în România: 1945–2018*, tema centrală este evoluția demografică a României, pusă în legătură cu sistemul de sănătate și schimbările acestuia odată cu schimbarea sistemului politic, respectiv cu practicile religioase în România postcomunistă. Mălina Voicu și Mădălina Manea argumentează faptul că, în România

* Institutul de Cercetare a Calității Vieții, Academia Română, Calea 13 Septembrie nr. 13, sector 5, București. E-mail: alexandradeliu@yahoo.com.

contemporană, creșterea intensității practicii religioase poate fi explicată inclusiv prin îmbătrânirea demografică. Cu alte cuvinte, nu generațiile tinere devin mai religioase de la o perioadă la alta, ci înaintarea în vârstă este asociată pozitiv cu practica religioasă. Evoluția demografică este, de asemenea, importantă în ceea ce privește sistemul de sănătate din România. Mai precis, Mălina Voicu și Alexandra Deliu ridică problema evoluției viitoare a acestui sistem și, conexe, a accesului populației la servicii medicale, în condițiile în care starea curentă a sistemului de sănătate este dominată de lipsa de personal și, de cealaltă parte, realitatea demografică a României este dominată de creșterea proporției persoanelor vârstnice, ca și de creșterea speranței de viață la naștere.

În cel de-al cincilea articol, *Reforma funciară în perioada postcomunistă*, Flavius Mihalache discută reforma funciară în postcomunism, subiectul abordat fiind unul extrem de important în contextul în care instaurarea comunismului și trecerea de la comunism la capitalism au echivalat cu schimbări ale regimurilor de proprietate. Situația curentă, dominată de dualitatea exploatații familiale de mici dimensiuni/mari exploatații agricole, este analizată cu referire la cadrul legal de după 1989, fiind punctate multiplele sale puncte de inflexiune. Situația României din punct de vedere funciar este plasată în contextul central și est european, datele empirice fiind utilizate în scop comparativ.

În următorul articol, *Eficiența sistemului de protecție socială în reducerea sărăciei. Comparație România-țări din UE*, Mihnea Preotesi analizează, în perspectivă comparativă la nivelul Uniunii Europene, sistemul de protecție socială din România și eficiența lui în reducerea sărăciei. În

condițiile în care în România sărăcia este o problemă socială, ratele fenomenului fiind situate peste media UE, analiza propusă de autor, care argumentează că sistemul de protecție socială din România nu este flexibil și, ca atare, uneori neadecvat situațiilor pe care trebuie/ar trebui să le adreseze este extrem de relevantă.

Ultimul articol, *Tranziția la o Românie modernă de tip occidental*, oferă o perspectivă amplă asupra procesului de tranziție din România, integrând, implicit, o parte dintre informațiile prezentate în cele anterioare. Cătălin Zamfir, autorul articolului și, de asemenea, autorul volumului *Istoria socială a României*, reia aici propunerea de explorare a ceea ce s-a întâmplat în România după 1989, accentuând existența alternativelor de dezvoltare/tranziție și opoziția dintre acestea și ceea ce pare a fi lipsa de coerență și de viziune socială a transformărilor de la începutul noului tip de structură socială.

În ceea ce privește actualitatea științifică, în acest număr este prezentată, prin articolul intitulat *O resursă digitală pentru sociologia românească: Biblioteca Virtuală de Sociologie* semnat de către Eugen Glăvan, Biblioteca Virtuală de Sociologie, un demers de tip open access al Institutului de Cercetare a Calității Vieții, cu rolul de a contribui la consolidarea comunității științifice și de a înlesni accesul la cunoașterea produsă în domeniul sociologiei.

România socială: 1945–2018 constituie o invitație la a înțelege evoluțiile societății românești în contextul social în care acestea au avut loc și, în același timp, o provocare de a aborda problemele sociale curente cu referire la evoluțiile istorice care au contribuit la cristalizarea lor.